

Nota Overleg Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, 14 november 2011.
Inbreng SP-fractie in eerste termijn¹

De woordvoerder van de ChristenUnie kan het debat niet bijwonen en heeft mij gevraagd om namens hem een aantal zaken aan de orde te stellen en te verwoorden in enkele moties.

Waar van toepassing zal ik aangeven als het om inbreng van de ChristenUnie gaat.

Bijdragen waar de SP-fractie zich overigens geheel in kan vinden.

Nederland staat bekend om zijn goede *ruimtelijke ordening*.

Buitenlandse bezoekers die op Schiphol landen verbazen zich erover dat het dichtstbevolkte land van Europa nog zoveel groene gebieden bewaard heeft.

Vergelijk dat eens met onze gezellig anarchistische zuiderburen!

Ze hebben veel meer infrastructuur nodig om al die snipperbebouwing te ontsluiten, een hoger aandeel automobiliteit.

Oude bebouwing staat leeg en verpaupert tot iemand weer brood in ziet in een locatie.

De journalist Douglas de Coninck schreef er ooit een boek over met de titel “Blijvende blunders en grote nutteloze werken”.

De SP-fractie vindt het onbegrijpelijk dat zó slordig wordt omgegaan met een van de kroonjuwelen van de publieke sector.

Provincies en gemeenten mogen het voortaan zelf uitzoeken, behalve als het gaat om de aanleg van infrastructuur.

Daar neemt de minister de touwtjes juist strak in handen en wordt de hindermacht van de lokalo's tot een minimum beperkt.

Het is goed om dingen zo dicht mogelijk bij huis te regelen.

Maar decentralisatie zonder spelregels heeft vele schaduwzijden.

Kapitaalkrachtige ontwikkelaars zullen lokale partijen tegen elkaar uitspelen, onder het motto: “als het jullie streng zijn ga ik toch naar de burens toe?”

Precies dát mechanisme heeft geleid tot zeven miljoen vierkante meter leegstaande kantoorruimte, 50 meubelboulevards waar 15 voldoende zijn om in de vraag te voldoen en 14 world trade centers van Hengelo tot Venlo.

Dat alles bij voorkeur gebouwd in het weiland, want met greenfield locaties verdienen ontwikkelaar en gemeente snel geld, terwijl de rekening betaald wordt door toekomstige generaties.

Provincies en gemeenten klagen dat de decentralisatie van taken niet of nauwelijks gepaard wordt aan decentralisatie van *financiële middelen*.

---

¹ De in rood gemarkeerde passages worden mede namens de fractie van de ChristUnie uitgesproken.

Voor economische groeiregio's is dat geen probleem, maar in de rest van Nederland wél.

Wat gaat de minister doen met de hamvraag van de Vereniging Nederlandse Gemeenten over de betaalbaarheid van de ruimtelijke ordening in het Schultztijdperk?

De Federatie Welstand denkt dat het grootste risico van de SVIR is dat *ruimtelijke kwaliteit* als landelijk beleidsdoel geschrapt wordt.

Heeft de minister er bezwaar tegen als ook lagere overheden zeggen: “ruimtelijke kwaliteit, dat is achterhaald jaren 60 denken, daar doen we niet meer aan?”

En krijgen provincies en gemeenten die wél eisen stellen aan de ruimtelijke kwaliteit straks een probleem als in rechtszaken wordt aangevoerd: “dit is een ontoelaatbare lokale kop op de landelijke regels, ons level playing field wordt aangetast!”

Tijdens het rondetafelgesprek wees professor Meurs op het belang van sturing om *woningbouwlocaties zoveel mogelijk nabij openbaar vervoerassen te concentreren* en prioriteit te geven aan locaties waar restcapaciteit aanwezig is over weg en spoor.

Onderschrijft de minister deze visie en zo ja, hoe stuurt ze hierop?

Kan de *SER-ladder* voor duurzame verstedelijking gebruikt worden om te voorkomen dat in regionaal verband, ook over provinciegrenzen heen, de haalbaarheid van voorkeurlocaties ondermijnd wordt door andere gemeenten die hoe dan ook hun eigen plannen door willen zetten?

De fractie van de ChristenUnie onderstreept dit punt en pleit er ook voor om de ladder uit te breiden met voorrang voor locaties aangrenzend aan bestaande kernen dan wel geclusterde nieuwe locaties boven verspreide bebouwing in het buitengebied.

Op dit punt overwegen wij een motie.

Het Planbureau voor de Leefomgeving stelt in de ex-ante evaluatie letterlijk: “Als in navolging van het Rijk ook provincies en gemeenten hun beleid minder restrictief zouden maken, dan kan dat veel nieuwe verstedelijkingslocaties rondom Amsterdam opleveren. Deze kunnen Almere beconcurreren, waardoor rijksinvesteringen in infrastructuur bij Almere minder renderen.”

Gaat de minister eisen stellen aan het *locatiebeleid* van gemeenten in gebieden waar zij dure nieuwe infrastructuur aanlegt?

En zo nee, hoe moeten we dan nog sturen op prioriteiten bij het MIRT?

Gaat de minister nog interveniëren als vraagstukken provinciegrenzen overschrijden en de provincies er samen niet uitkomen, bv. discussie over megamalls?

En wat gebeurt er als provincies, gemeenten en waterschappen niet op één lijn zitten bij ruimtelijk beleid dat raakt aan *waterveiligheid* (p.47)?

Afgelopen zaterdag was ik met een aantal collega-Kamerleden bij het plattelandsparlement, waar *krimp* een van de centrale thema's was. De nota SVIR zet alle kaarten op een aantal economische topregio's in de Randstad en de Brabantse stedenring.

Volgens het PLB zal de krimp elders hierdoor versterkt worden.

Waarom laat dit kabinet de rest van Nederland links liggen?

Die mag wel meebetalen aan de financiering van rijksbeleid, bijvoorbeeld in de vorm van een heffing van €760 miljoen bij de woningcorporaties.

De investeringen van corporaties in krimpregio's vallen hierdoor volledig stil.

Waarom heeft het kabinet in de structuurvisie geen ruimtelijke kaders beschreven voor de *landbouw* als economische drager van het buitengebied? Denk bijvoorbeeld aan zonering in de nabijheid van natuurgebieden en woonkernen.

Mogen provincies en gemeenten op dat punt zelf het wiel uitvinden?

Waarom geen goede kwaliteitsnormen voor de decentrale overheden geformuleerd?

Waarom geen verbod op *megastallen* in het buitengebied, terwijl dergelijke bedrijven een industrieel karakter hebben?

Emeritus-hoogleraar Barry Needham zei tijdens het rondetafelgesprek: “Het had ondenkbaar moeten zijn dat de rijksoverheid zegt: '*Nationale landschappen* zijn geen onderwerp van nationaal beleid.’”

Toch is dat precies wat er gebeurt, met als signaal: 'Het kan ons niet schelen wat er met 's lands meest waardevolle landschappen gebeurt.

Nota bene de VNG zegt in zijn schriftelijke reactie letterlijk: “De beheerfase kan prima door provincies en gemeenten worden opgepakt. Dit betekent dus niet dat het beleid inzake de *bufferzones* en nationale landschappen moet komen te vervallen. Duiding hiervan in de structuurvisie is wenselijk.”

Wenselijk lijkt me een understatement, het gaat hier om een eerste levensbehoefte.

Ik overweeg op dit punt een motie.

Waarom is overigens de motie Neppéus 31089 nr. 37 over het groene hart niet omgezet in een passend beschermingsniveau?

Ook op dit punt overwegen wij samen met de ChristenUnie een motie.

In het landelijk gebied zijn er veel ondernemers die hun brood, of een deel van hun brood, verdienen in de *recreatie*.
Ook die zijn gebaat bij goed ruimtelijk beleid.
Natuur en cultuurhistorische waarden trekken toeristen, verrommelde steden en buitengebieden jagen toeristen weg.
De SP wil hier nogmaals aandacht vragen voor de sluipende omzetting van campings in chaletparken met permanente bewoning, die het buitengebied verrommelt en tegelijkertijd de ontwikkelingsmogelijkheden voor bonafide recreatiebedrijven bedreigt.

Voorzitter, we moeten zorgvuldig omgaan met de aanwezige waarden in het landschap.

Of het nu om natuur, openheid, cultuurhistorie of archeologie gaat.

In het Besluit ruimtelijke ordening zijn eisen voor het bestemmingsplan opgenomen om deze waarden te beschrijven.

Maar deze zijn ruim geformuleerd ("voor zover nodig") en alleen uit de toelichting blijkt om welke waarden het gaat.

Nu het kabinet beleid op deze punten decentraliseert stelt de SP samen met de ChristenUnie voor in het Besluit RO meer expliciet te benoemen met welke waarden rekening moet worden gehouden.

Ik overweeg een amenderende motie op dit punt.

Ik kom bij de infrastructuur.

Voor het *snelwegennet* is de sky the limit.

2x4 stroken in de Randstad en 2x3 daarbuiten.

Kan de minister aangeven op welke analyse deze standaard overkill gebaseerd is?

Kan de minister ook aangeven waarom prijsbeleid in de structuurvisie is afgezworen, terwijl in het regeerakkoord letterlijk staat: "Verschuiving van vaste lasten naar variabele lasten is mogelijk door verhoging van accijnzen op brandstoffen onder gelijktijdige en evenredige verlaging van vaste lasten. Het kabinet zet hiervoor in op overleg met de buurlanden en binnen de EU."

Waarom lapt de minister het advies van de OESO over de beprijzing aan haar laarsjes, terwijl zij de OESO wél citeert als legitimatie van extra asfalt en beton? (bron: CE Delft)

Het Planbureau voor de Leefomgeving wijst er op dat de bereikbaarheid van de Randstad op de Europese schaal voortreffelijk is.

Bereikbaarheidsproblemen spelen met name bij het woonwerkverkeer binnen agglomeraties.

De *agglomeratieproblematiek* moet je volgens het PLB aanpakken via

verdichting en functiemenging in en nabij de steden.

Letterlijk wordt gesteld: “Voor een verbetering van de bereikbaarheid is een goede ruimtelijke ordening van belang.”

Waarom schaft de minister dan de ruimtelijke ordening af en steekt ze de rijksmiddelen voor infra vooral in doorgaande verbindingen die het probleem niet vormen, in plaats van de gemeenten te helpen om hun agglomeratieproblematiek op te lossen?

Klimaat en energie zijn twee van de grootste problemen van onze tijd.

Opmerkelijk genoeg besteedt de structuurvisie daar nauwelijks aandacht aan, terwijl het ruimtelijk beleid een groot effect heeft op het energieverbruik en de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken.

Waarom doet deze minister daar niets aan?

Erger nog: waarom gaat zij uit van een groei van personen- en goederenvervoer met 50% tot 2030, waarmee de klimaatdoelen gefrustreerd worden? (bron: reactie CE Delft)

Waarom stelt deze minister via de Wet op de ruimtelijke ordening geen regels aan de stedenbouwkundige opzet van wijken, waardoor actieve en passieve zonne-energie meer ruimte krijgen?

Hoogleraar Bert van Wee gaf de Kamer het advies om de ontwikkeling van het ruimtelijk beleid in de komende jaren goed te *monitoren*, zodat er tijdig bijgestuurd kan worden.

Samen met onze collega's van de ChristUnie zijn wij benieuwd wat wij van de minister op dit punt kunnen verwachten.

En welke sturingsinstrumenten gaat de minister inzetten als de monitor laat zien dat het ruimtelijke beleid ontspoot.

Op dit punt overwegen wij een motie.

Voorzitter, de structuurvisie Infrastructuur en Ruimte heeft één groot manco: hij verwoordt geen enkele visie, vooruitziende blik op alles wat van waarde is voor de toekomstige leefbaarheid van dit land.

Dat lijkt me een tamelijk belangrijke tekortkoming van deze nota.

Paulus Jansen,

woordvoerder ruimtelijke ordening, milieu, water, energie/klimaat
SP Tweede-Kamerfractie.